

net skaffe sig en passende Ejendom uden at bygge paa den ny Jord — det har naturligvis været det bedste — eller ogsaa Folk, der have frasolgt et saadant jordløst Hus for at kunne overtage Jordlodden og bygge. Saaledes er det næsten gaaet i de allerfleste Tilfælde; kun faa have været unge Mennesker, som have sat Bo for første Gang og i deres Tjenestetid have været i Stand til at samle saa mange Penge, at de have kunnet overtage en saadan Lod. I alle Tilfælde har det været Folk, der selv have tjent de faa Hundrede Kroner, der have været nødvendige. Altsaa maa Loven siges netop at være kommen dem til gode, som den har været bestemt til at komme til gode. — Et eneste Punkt skal jeg endnu berøre, nemlig det, det ærede Medlem for Odense Amts 1ste Valgkreds (Marott) berørte i sin Tale i Gaar. Jeg kan ikke paa nogen Maade indrømme ham, at de Andelsforetagender, der nu eksistere ude i Landet, skulde have den Betydning, som han gerne vilde lægge i dem, eller at Andelstanken staar i nogen som helst Forbindelse med den Tanke om Produktionsforholdene, som han gjorde sig til Talsmand for. Jeg tror, at det er temmelig enestaaende, at den Anskuelse findes. Jeg er overbevist om, og alle vi, som have haft Del i Andelsbevægelsen ude i Landet, ere aldeles paa det rene med, at de to Tanker ere hinanden saa stik modsatte, som om det vare modsatte Elektriciteter, der mødtes; de kunne aldeles ikke forenes. Som jeg begyndte med at sige: Særlig efter at jeg har hørt den højtærede Minister udtale sig i Gaar, vil jeg ikke omtale noget som helst af de enkelte Punkter i Lovforslaget, som jeg ellers kunde have ønsket at udtale mig om.

Vilhelm Lassen: Hvis jeg havde faaet Ordet paa et tidligere Tidspunkt i denne Sag, havde der været en Del, jeg kunde have haft Lyst til at bemærke, men paa dette Stadium af Sagen lader jeg mig ikke friste til at holde nogen større Tale. Jeg kan sige som den ærede Taler, der nylig satte sig (L. Pedersen), at Fristelsen er bleven endnu mindre, efter at den højtærede Landbrugsminister saa indgaaende har omtalt alle de Punkter, der have været under Debat i denne Sag. Det, som overhovedet giver mig Anledning til at tage Ordet, er noget, som ogsaa den sidste ærede Taler har været inde paa, nemlig Spørgsmaalet om Fæste eller Ikke-Fæste. Som maaske en Del ærede Medlemmer vide, har jeg en Historie i saa Henseende,

idet jeg i et lille Skrift for ca. 9 Aar siden angaaende denne Sag, forinden Landbokommissionen var nedsat, der stillede det Forslag, der senere blev til Lov, og forinden der overhovedet forelaa noget Forslag her paa Rigsdagen, har stillet et Forslag om Udstykning af Jord til Smaafolk, og der gjorde jeg mig til Talsmand for, at man, for at lette Smaafolk Adgang til Jord, skulde give dem den i offentligt Fæste. Jeg har ikke forandret min Anskuelse i saa Henseende endnu. Det har den aldeles utvivlsomme Fordel — jeg skal ikke komme nærmere ind derpaa — at selv om Lodderne blive noget større, er det ikke nødvendigt at kræve saa meget af dem, der skulle have Jorden, at det, der skal betales kontant, bliver en Hindring for, at de kunne rykke ind. Ordføreren i denne Sag, det ærede Medlem for Grenaa (N. Pedersen), gjorde allerede, da han havde Ordet, opmærksom paa, at selv de 400 Kr., som nu forlanges, piner det Smaafolk at skaffe, de have dem i Reglen ikke i Lommen, og det uagtet det som oftest er flittige og dygtige Mennesker, thi kun saadanne kunne faa Adgang til Jorden, men de maa skaffe dem ved Laan hos gode Venner eller Godtfolk. Naar jeg alligevel ikke nu paa dette Sagens Stadium paa nogen Maade vil urgere, at man skal slaa ind paa den ny Vej med Fæste, har det to gode Grunde. For det første er i enhver Sag Realiteten mig betydelig mere værd end Formen. Nu ere vi inde i en bestemt Udvikling af denne Sag, vi have vundet en bestemt Erfaring og have begyndt paa en bestemt Fremgangsmaade. Det, vi nu ere ved, er ikke at skulle skabe en ny Lov, men at skulle revidere en eksisterende Lov; og det vilde være i høj Grad upolitisk, om man søgte at kalfatre den om, saaledes at man kom ind paa en helt ny Besiddelsesform; derved satte man for meget i Vove. Dertil kommer, at hele dette Spørgsmaal endnu i høj Grad er en Stridens Genstand. Vi hørte lige, at det ærede Medlem, der nu havde Ordet, udtalte sig saa stærkt derom, at han sagde, at hvis der var Tale om at give Jord til Fæste, saa vilde han overhovedet ikke kunne stemme for denne Lov. Det vidner om, at Historien endnu er skreven dybt ind i vore Sind her i Landet, og naar man skal lave praktisk Politik, skal man altid regne med et Folks Historie. Naar saadanne Udtalelser kunne komme her i det danske Folketing, vil det ganske vist være at skabe Loven store Vanskeligheder, hvis man vilde forsøge paa at komme ind